

Рат на Балкану

Цетиње, 27. фебруара

Вијест о паду Јањине дошла је неочекивано, али је за то међу савезницима произвела врло велику радост. Тиме савезници врло много добијају. То је успјех врло дубоког значаја. Успјех је војнички, а тако исто и политички. Као војнички успјех, он иде у прилог савезника како по суштини својој, тако и по пошљедицама. Пад Јањине је моралан успјех савезника и скидање с дневног реда једног од важнијих војничких питања. То је у суштини. Уз то падом Јањине грчка војска, која је била заузета око ње, сада има одријешене руке, те ће сада моћи своју снагу да употреби на постизање других војних задатака. Она ће се упутити или у Малу Азију, или ће навалити на Дарданеле.

Ништа није мање ни политички значај.

Пад Јањине је силно побркао рачуне онима, који су хтјели у мутној води да лове и да на рачун балканских савезних држава стварају и раширују „аутономију“ Арбаније. Грци су јуначким јуришем присиљили турску посаду у Јањини на предају, а тиме уједно избили и непријатељима са стране оружје из руке, да би и Јањина ушла у састав пројектоване Арбаније. С друге стране свако даље копцање Турске отпашће, јер већ и на дјелу имају прилике да се увјере, да им продужење рата не може донијети никакве користи, него само штете.

Питање о закључењу мира напредује врло споро. Велике силе по молби Турске учиниле су кораке код балканских савезних држава да би се преговори опет наставили, али савезници се још нијесу изјаснили о томе.

И питање о ратној оштини, које су покренули савезници, такође задаје бриге. Турска се противу тога захтјева буну и изјављује да неће за ратну оштету да зна, али то само може да проузрокује, да се склапање мира продужи. Наставак рата проузроковала је Турска. Њеном кривицом савезници држе мјесецима војску под оружје и носе велике жртве, па је и разложно да плати трошкове, које је изазвала.

У пошљедње вријеме много се говорило и о демобилизацији Аустрије и Русије, али до тога још није дошло, што значи да између ове двије државе није дошло до споразума, али то што није сад постигнуто не значи да се већ сјутра може постићи.

И о конференцији амбасадора у Лондону слабо се шта чује.

Што се тиче спора између Бугарске и Румуније ријешено је само толико, да велике силе у томе

питању посредују и да ће се расправе о томе држати у Петрограду.

Црногорски двор

Под насловом „Пет балканских дворова“ Елемер де Бе пише с Цетиња „Neue Zürcher Zeitung“:

Кад помислим на Црну Гору: увијек ми на ум дође тамошња пословица: најбоља је она жена, о којој се најмање говори.

Таква жена, коју нико не познаје, а чију славу не би могли довољно гласно опјевасти, таква жена је Милена Вукотић, Краљица.

Још и данас има на Цетињу старе чељад, који се могу сјећати, како су блиски рођаци Краљичини продавали плодове њихових башта на пазару главног града. Као и Краљ, потиче и она из народа, чия је она добра и вјерна брижљива мајка, и свим изругивањима над овом малом земљом дава мисао, да успркос свим пролазима и трзавицама у земљи династије Његош седи тако сигурно и чврсто на пријестолу, као и вједан балкански владалац икада прије. И ко се одлучи на пут у земљу црних брда, зачудиће се, кад тамо нађе нешто савијем друго него ли оперетну државу, којој се надао. У тој земљи ће прије наћи велики процват, што се, као што сви прави познаваоци те земље тврде, у првом реду мора захватити енергији и обавривости Краљева, у којему је гласовита и величанствена домовинска љубав Црногораца нашла своје јуначко упоређење.

Али о том овдје није једва о овдје се мора још само мало причати о Двору који је још доста шарен.

У Краљевом Двору, ако се тако може назвати његова мала кућа — живот је најједноставнији на свијету, и ово обоје јаким људи не промијенише ништа од својих природних навика, и ако им се сунце среће врло смијало, и ако су сјајне везе које склопише Краљеве кћери. Краљ, који је спреман готово у свако доба, да говори са сваком Црногорцем воли и странце да прима к себи и да их вешто испитива. Сваки, који с њим говори, задивљује се његовом знању, брзини његовог мишљења и високом полету његових жеља и планова. И ако то изјавиш чудно звучи: има нешто на њему и његовом бићу што подсећа на њемачког цара. Обојица су реални политичари провијани романтиком. Само што је Краљ Никола имао у недирутој земљи више прилике, да свуд сам загледа, да свуд ново напути.

Краљица Милена држи се повучено. Није обичај у Црној Гори да се жена истиче. Она обоје, и рад и говор, препушта мушкарцу. Али сваки, који је једном говорио с Краљицом остаје очаран природним достојанством, које је о кружје.

Црна Гора и Аустрија

„Neue Zürcher Zeitung“ доноси:

Пад Скадра, који у осталом изгледа да је врло близу, учиниће питање о разирањичењу Арбаније још тежим и опаснијим по европски мир. Чим град буде узет, Краљ Никола та не може никад и никако вратити. А то из разних разлога. Једним дијелом ради српског јавног мишљења у опште, које посједују сасвим стара и са овим градом уско спојена предања, као и пр. оснивање истог града, кад је он био главни град Црне Горе, итд.; другим дијелом, Црногорци, иза великих жртава, које су имали око Скадра, никад неће пристати на то, да своја заузећа поврате натраг. Ако дакле Аустро-Угарска остане при својим захтјевима, сједом Краљу Црне Горе не остаје друго осим „non possumus“. Тада од двије ствари остаје само једно: Или ће европска дипломатија у својим катакомбама фабрицирати какав дипломатски изрод, неспособан да живи, који ће она једног лијепог дана свеукупно штампати представити и којим ће се по свој прилици свако задовољити, чак и Аустро-Угарска, јер ће јој тај фабрикат дозволити, да се извуче из свог

садашњег критичног положаја, а да њено самољубље не буде повријеђено, или ће пак хабсбуршка монархија привести своје пријетње у дјело и напасти Србију и Црну Гору, што ће без сумње увући и Русију унутра и ко зна што још... Сад се пита је ли Скадар са Аустрију нарочито, а за Европу уопште од такве велике вриједности, да се ради њега ризикује мир толико милиона људи. Сигурно не! А ипак је посјед те вароши за Црну Гору од велике важности. Ова мала земља тражи тиме своје право на живот, своје мјесто на сунцу, не тражи никакав дар, него само оно што је крвљу својих својих синова скупо платила и можда још и даље платити мора.

Један политичар те мале земље, један од оних, чие се озбиљно одмјерене ријечи овдје врло цијене, дао се чути у послужбеном „Цетињском Вјеснику“, гдје је у једном уводном чланку дао врло тачно схваћање о растућој напетости између Црне Горе и њеног великог сусјета. Из тога се увиђају закључци, који се у тој земљи извађају, и истодобно одлучност, којом се чврсто остаје при том, да се Скадар запосједне.

Затим се наводе најважнија мјеста тога чланка, који је изашао у нашем листу.

Јањина

Пуна три мјесеца водила се борба око природно веома јако утврђене Јањине. Макар да Јањина лежи у непосредној близини границе грчке, ипак се са грчке стране није предузео кратак, директан напад с југа, него заобилазним путем, са три стране, јер је приступ Јањини с јужне стране ушљед непроходних планина немoguć. Након издржљиве одбране од три мјесеца, подлегли су браниоци Јањине, и предали се 20. о. м.

Јањина је главни град Јањинског Вилаета, а лежи на источном обали Јањинског Језера, у средини плодне и густо насељене равнице. Стари град Јањину наново је подигао 1118. византиски цар Јован Комнин напосросту су га разорили Нормани. Дошле су Јањина мјешала господаре. Под Душаном Силним припала је Србима, а након њихове смрти пала је под македонског тирана Тома Водинског. Године 1422. освојио је Јањину султан Мурат, и од тада, па до године 1788. стајала је под турским господарством. Када је године 1788. султан Абдул I. поставио Алију пашом у Трикати у Тесалији за заслуге у рату с Русима, постао је Алија самосталан господар Епира и Тесалије. Султан Махмуд није хтио да призна Алију господаром, па је 1820. кренула војска према Јањини, коју је Али паша храбро бранио, али је у јануару 1822. морао капитулисати; Али паша би убијен, а Јањина наово паде под директну власт султана.

Јањина лежи на источном обронку горског ланца. Један дио града, нарочито старе утврде, леже на полуострву, које се протеже у језеро. Броји преко 25.000 становника, од чега спадају двије трећине на Грке, а међу овима има доста грцизираних Албанеза. Саобраћајни је језик грчки. Седиште је турскога генералног гувернера, грчког митрополита и козулата аустро-угарског, француског, руског, енглеског, талијанског и грчког. Јањина је живо трговачко и индустријско мјесто. Позната је јањинска фабрикација тајтана, свиле, златних тканина и коже. Трговина и индустрија у рукама је Грка. Осим тога Јањина је транзитна тачка за европску робу која се увози у Епир преко пристаништа Санти Кваранта, недалеко од Јањине. Има доста лијепих грађевина: војарна, школа, џамија, црква, болница и синагога; неке су грађевине нарочито интересантне са архитектонске стране.

Одбраном у Јањини управљао је храбри Есад паша, Албанез, у најбољим годинама, око 45 година стар. Свршио је ратну академију у Цариград, а послје тога постављен је у генерални штаб. Дошле су неколико година штудирао у Берлину. Био је наставник и управник генералштабне школе у Цариграду, а за заслуге именован је 1901. године, дакле у 33. години, пашом, и постављен за главног команданта у Солуну. Есад паша врло је образован човек; говори одлично француски и њемачки, и има велике организаторске способности, само све му

то није помогло, него је морао да се преда.

Научник о Скадру и Арбанији

„Српској Ријечи“ из Беча пишу:

Да је питање о умјетном конструисању Арбаније, чији становници арбанаскога поријекла никада нијесу ни сањали о самосталној арбанаској држави, зачудило све и из резерве извело и људе који се држе далеко од политике у обичном смислу ове ријечи — ствар је колико позната толико и природна. Према томе није за чудо што ми је један, зацјело најбољи, познавалац прошлости балканских народа и научник првога реда могао у сред Беча посвједочити, како је неочекивана појава арбанаске државе изазвала и саме кабинетске раднике да озбиљно погледају на политичке вође и да их запитају: на што им рад за који нема ни социјалних погодаба, ни историјских оправдања.

На првome је мјесту било, наравно, ријечи о Скадру.

— Политика и дипломатија — рече цијењени научник — могу много, али и њима ваља знати да не могу све. А против природнога права не могу ништа, бар ничега трајнога. Јужна Црна Гора је, да се изразим просто и разумљиво, сва нагута ка Скадру. Ријеке — а њих има доста — јуре Скадру; оне су, преко Божане, и створиле Скадарско Језеро, кога некада, у старо доба државно, није тамо ни било. Ваздушна струја иде у истом правцу, и њена се оштрина са сјевера блажи и успорава на југу. Може ли се човек, све и кад би хтио, отети од природе; може ли против ње ратовати, па чак и онда кад га она гони на његово добро? Црна Гора чинила би у томе изузетак, и сама би радила против будућности своје кад не би све заложила за рјешење тога проблема који се сада зове Скадарско Питање. Ко проповиједа да Скадар не буде црногорски, тај свјесно ради противу мира, толико потребног Европи, свијету и култури. Нити би историја била свијету поука, нити бих се смио називати њеним поштоваоцем, када бих друкчије говорио!

Из „Ратних успомена“

Наступање деснокрилне колоне приморског одреда
приликом општег напада 25. јануара 1913.

Још нигдје зоре. Сви баталјони колоне као и митраљешка одељења остављају свој логор, и они, који су одређени за први борбени ред, долазе код својих предстража, које су мало раније појачали, а војска, одређена за резерву колоне, помакла се такође напријед од логора и отпочинула на извјесном растојању од првих. Митраљешка одељења заузимају одређене им позиције, а бомбашки и извиђачки, састављени од војника и црнцијских баталјона и баталјона барског, такође иду на одређена им мјеста.

Тих и нечујан био је тај прелаз војника од логора до позиција. Нигдје разговора, нигдје жагора. Војници иду нијеми, али весело, јер се надају озбиљној борби, коју толико времена са нестриљеном очекивају.

Свиће. — На предстражама системне нам колоне отпочиње јаче препуцавање, почиње и топовска палба час јаче, час слабије, па се дошлице развије највише жестином.

Долази и рок за јачу акцију: 10 сати прије подне. — Учесташе топови, учесташе пушке и митраљеви, стаде јака борба и главице око Тарабоша, који се нађе у диму од наших граната и пранила.

Страшан, али и величанствен приказ. Пушка пуца, гроче митраљез, туње топови, а над Тарабошем укрштају се мунје.

Војска се приближује пољак, одважно. Иде к утврђењима околеним жичама и рововима са једном мишљу, да ти сруши и на њима уздигне своју заставу. — Али се и Турци бране. Бране се јуначки, бране се крваво. Ни њихов топ, ни пушка и митраљез не престаје ни часа. — На цијелој борбеној линији бој се бије највећом жестином. Види се да са Турци ријешени сваку стону одступања узлити крвљу.

Војници падају, гину, а други попуцавају њихова мјеста, и опет се бој про-

теже. То је и на једној и на другој страни.

Док средња колона ђенерала Милутина Вукотића наступала широким странама пут првих шанчева Великог Тарабоша, докле наша деснокрилна колона под командом ђенерала Ива Ђуровића наступала к Малом Тарабошу и коси између Великог и Малог Тарабоша, на којој је главна артиљеријска непријатељска снага.

Пред нашом колоном турска су села, која још нијесу била освојена, села пуна турске војске, која се морала одатле истурјати, да би се заузеле позиције, које су овим колони биле одређене.

Из баталиона, који наступаху, неке чете биле су одређене да се равњају у стрељачки ланац, друге да им шљедују као потпора, а остале су биле као резерва односних баталиона. — Чете су се постепено у наступању развијале док су се војници развили у ланац, који се протезао од Великог Тарабоша до Бојане.

И тај ланац са својом потпором ступао је по сасвим отвореном земљишту скоковима напријед, заштићен како својом пушчаном тако и митраљешком, а у неколико и артиљеријском ватром. Извиднички и бомбашко одељење били су у средини фронта.

Ступало се напријед. Безброј заклона и шанчева има непријатељ, а наш војник, ако тек највећ врло ријетко на какав природни заклон, али наступајући напријед мора га оставити и омет се изложити непријатељској ватри.

Сипају турске гранате и шрапнели око наших војника, падају мртви и рањени, али се ипак иде напријед. И војници и њихове старјешине чине чуда од храбрости.

Сваки страх угушен. Њега нема. — Тај осјећај, бар по моме увијењу, само је у почетку јак, докније мало по мало слаби, а за тим сасвим отуни као и многи други. Човек иде као нека машина, гоњен једино тим да мора добити. То мисли а друго ништа. Не мисли на живог, на породицу, јер су му мисли на то по све изгубљене. Он мисли само на част и славу своју и свога племена.

Старјешине предњаче својим примјером, па и ако многим њихов положа забрањује да се одвише истичу. — Не само команданти баталиона него и команданти бригаде и колоне хоће да су свуда, да све виде и да својим присуством још више уздигну дух подручних им храбрих официра и војника. Ради овог истицања и рањен је командант бригаде командир Лекић; а ђенерал Ђуровић остао је неповријеђен благодаречи једино томе што граната, која је пала у непосредној му близини, није експлодирала. —

Код нас Црногораца и мора бити овог истицања. Војник хоће да види свуда код себе и свог старјешину. — Истина је, да прејерано излагање старјешина у борби више је од штете него ли од користи, али код нас то мора да буде.

Наша је војска одважно наступала, потискујући непријатеље, који су се очарнички одупирали тако, да се потпора морала развити у стрељачки ланац те исти појачати. —

И ако је ланац био дуг, ипак је уз пркос артиљеријској, митраљешкој и пушчаној непријатељској ватри наша колона заузела: кршевити бријег источно од села Драмоша, село Мурићке под самим

Тарабошем, Црвени Бријег и бријег, који се од овога протеже до Бојане, на којему су муџерске куће, и тим је колона дошла под самим турским шанчевима, гдје се по наредби зауставила и задржала заузеле положаје, очекујући наредбу за даље наступање; а докније је испред себе поставила и своје предстраже. —

У овом наступању било је с наше стране око 70 мртвих и рањених, а турских је било много више.

Мјеста, гдје су предстражни одсједи, тако су изложена, да човек не може ни главу исправити, а говор турских војника у шанчевима врло лијепо разумијемо.

Сва села у подножју и страни Тарабоша, изузимајући сјеверо-источни дио села Зуоса, у нашим су рукама; а наше извиднице патролирају и до испод артиљеријских турских шанчева, остављајући за собом извор, одакле се Тарабош до овога пута снабдијевао водом. —

И сам прилаз до предстражних одсека тако је изложен да се стража само поноћи мијења. Дању гдје се ко затекао мјера остати и до мрака. — Напријед се нема куд осим преко жице, што наш војник са нестрпљењем и очекује.

Љ. Ибријски

Китњаста Бушати

Бушати, 18. фебруара.

Чудна је то китња, којом моћна рука додјељује судбу човеку.

Махмуд паша Бушатија, силник, који се дрзну и великом пашини пркосити, подигао дворе у китњастој Бушати под високом Зефјаном, а на обали промјењивог Дрима. Високи двори бедом опасани са три велика платана на осредњи дворишта, што заједно дворе и дубоки бунар, окружен бунар-каменом, на ком је урезан љубав-грб Анжујске породице. Ту је и џамија са високом минаретом, а тамо даље у ружичастом врту уздиже се сред цијења хамам Махмуд на одмор.

Махмуд остаде на Крусема, салони га сила горштакана, дворови остадоше, поноси Бушатије нијаху се око оцака свога некад моћнога претка.

Одмах негдје по смрти Махмудовој паде вити минарет са његове џамије. — Чудан је то предзнак, — говорио је често ујак Махмуд пашин, — Асан бег, — може бити «писано је» да нестане Бушата, тог соколовског гњијезда. Ах, ве [Алах је тако добар, неће пустити да се утре наше гњијездо.]

Освајуо је 25. јануара, тај чудан дан за Бушати и бијеле дворе Махмудове Хасан бег са врх Зефјана, окружен десетом палићини, даваше пошљедњи отпор, да сачува толико миле дворе, али јек топова, огањ из пушака, гвоздени ланац сложне брахе Србинево орушине га утјудиле му и пошљедњу паду на успјех. Са врх Зефјана пошљедњи пут бег баца свој уљочек поглед дозивом Дрима, сузно му се око заустани и па дивне дворе, а одлетјеницу свираку танај изнутрине брзометке. «Дайте топове, бјеште, силан је ђаур, који нас гови, бјеште Брдици и тврду Скадру! — мукло нареди бег, а једино тужно «збогом» свали се преко његових грчевитих усана па — зађе за брдо и трушнички пољем изгуби се ка Скадру.

Сила братске слоге Србинево збаци га с толико омиљеног Зефјана. Нега несели двори Бушатија сад су рушевине; Бушати је пао, а гвоздени ланац, који стеже тврди Свадар, све ужи бива; све чврћи бива, све стрменији бива; мртва је стража на брду, у пољу, на води на мосту, а сваки грмен крије по једну чељустр страшнога топа... Нек тресе Скадар, нек се увија, Косовски осветник стеже му груди,

нас остављајући пушку. Други као да су се патјенцали у издржавању досаде.

Послије се догоди нешто што преклине ову монотонију. Велика дипломатија, која је водила у те дане прву и пошљедњу ријеч, сјетила се и нас. Према једној дипломатској ноћи, сви добровољци из Аустро-Угарске, били они војни обвезници или не, морали су се одмах седити из логора и оставити пушку. Наша влада морала је да слуша ову туђу одредбу и саопштила нам ју је без штењена. Са неизмијерном мржњом осјетио се у нашем селу бич сусједне царевине, који нас је опадио гдје смо мислили да му није само па домаку. Али премисљању није било мјеста, јер је наредба била катка и јасна. У нашем логору, сјутра дан остало је било само оно што се није хтјело вратити на под коју цијењу. Од више него 300 људи разишло се мало по мало колико да их остаде само којих седамдесет. Ш опет се почело да чека и да се проводе безбројни дани као прије. Сједјели смо по цео дан и ноћ. Изван тога играли се као дјеча. Не треба забравити ни богоугодна дјела. На брежуљку усред наших кућа лијепо смо оградиле и испасали два војничка гроба. Један од војника посјечен је ту у извидници а другог је записала вода једне строшине вечери кад је гјерао таин. Пуг је водио баш поред тих гробова а ми смо имали прилике да гледамо гдјекоје од оних премногих Црногораца што

А она капља крви, што нароси зелену траву трушничкога поља под Брдицом, то је најдрагоцијенији басер у тој дивној круви слоге Србинево.

Н. Нов.

Испад из Брдице

Табор низама сузбијен

Мурићани, 24. фебруара. — Јутрос у зору отворена је јака пушчана и митраљешка паљба са позиција наших стража у Деригњату и Сиргу, потпомогнута успјешном артиљеријском ватром са позиција деснокрилне колоне приморског одреда противу једног табора низама са Брдице, који је учинио испад ради прибирања фуражи у околини. Непријатељ је наступио напорно, пошто се по причању заробљеника налази у крајњој оскудици у фуражи, а имао је само пред собом двије чете наше војске. Послије жестоке борбе, која је трајала пет сати, непријатељ се морао повући не постигнув што је хтио. Наши су том приликом заробили 23 аскера, узели 25 пушака, а имали су 3 лако рањена. Број губитака непријатељских рачуна се — према исказу заробљеника — 25 мртвих и 50 рањених.

Пад Јањине и наша војска

Радост у војсци због пада Јањине

Мурићани, 24. фебруара. — На весело дочекани глас о заузећу Јањине од стране храбре савезничке војске грчке, који је радосно телеграфским путем војсци саопштио Његово Краљ. Височанство Књаз Данило, извршени су на свима позицијама приморског одреда дуготрајни шемлуци, који су се укрштали са бурним усклицима раздраганих војника у част побједе грчког оружја. Пјесма и свирање музике завршили су овај весели дан, а настављена је она непрекидна и бурна пажња на мртвим стражама око Тарабоша, коме се заједно са Скадром спрема иста судбина данас заузеле Јањине.

Пад Јањине

Деманти из Цариграда

Цариград, 23. фебруара. — Побјца се вијест да је бив. посланик Сурла прије предаје Јањине био објешен.

Послије капитулације града

Атина, 23. фебруара. — Јуче је у парламенту Веницелос прочитао депешу Диодока, којом јавља да су сви официри и војници турски епирског гарнизона на броју 33.000

иду за војском како се заустављају поред нашег дјела, плачу, оставе погдјекад паранцу на гробу и благосиљају нас гласно.

Једнога од тих безбојних дана дође у логор несијурна вијест да ће се поновни напад на скадарска угврђења чинити у најкраћем року и да ћемо том приликом и ми опет ући у борбу. Тај дан жагорило се у нашем логору. Сјутра дан, на 24-ог јануара и. ст. у јутру претвори се тој жагор у општу галаму и пасау пјеванију. На главници око два гроба заиграше неки коло. Била је дошла наредба да нам се опет разладу одузете пушке, и да се све спреми, а одмах иза ове друга, гдје нам се наређује да сјутра на 25-ог између 6 и 7 с. имам бити у Бобогима. Готово нико од нас није знао гдје је то мјесто; само мислили смо да је то негдје на линији и да ћемо ми одакле наступати. Послије се навјестисмо да је мјесто удаљено од нас 4 уре и да је под самим Широком Висом.

Те ноћи слабо се спавало. У три по поноћи све је било спремно, а по уре касније наша је чета оставила логор. Нијесмо видјели један другог ни као силуете. У потпуном мраку видно се само оскудни низ свијећа како промиче кроз плокове примичући се косама горским. Нијесмо смјели гласно говорити, али се у гомиланцама жагорило о сјутрашњем дану када је требала да отпочне општа капонада.

заробљени. Све су се тврђаве предале. Парламенат је упутио честитку Диодоку, затим је одржано благодаререње у катедрали. Краљ Бугарски послао је првог ађутанта да честита посланику грчком на освојењу Јањине, а уједно је и честитао грчкој влади. Са заробљеницима у Јањини до сада број заробљеника износи 78.450, а 20.000 турских војника који се још налазе раскурени по Епиру опколени су и убрзо ће бити заробљени тако, да ће укупни број износити 100.000 заробљеника. Генерал Сузо наменован је за гувернера Јањине. Мјере су предузете за сигурност становништва. На префектури вије се грчка застава, варош је окићена. Диадок је наредио да се варош снабдије животним намирницама. Држи се, да су Турци имали око Јањине 108 топова, од којих су 35 били опсадни. Краљица је пошла из Солуна за Јањину. Варош Пиреј одлучила је да подигне Диодоку споменик на коњу. Званично се демантује вијест да је крстарица „Хамидије“ потопила помоћну крстарицу „Темистокл“, која припада блокади арбанских обала.

Улазак Диодока у Јањину

Атина, 23. Данас на подне Диадок у пратњи 15000 душа, које су му биле изашле у сусрет, ушао је у Јањину. Народ до лудила одушевљен пратио га је плачући. Приликом дефиловања војске, особито коњиче, која је прва ушла, народ је љубио војнике и руке официрима. Ни у самој Македонији Диадок и војска нијесу били тако дочекани.

Дочек војске од народа

Атина, 24. фебруара. — Народ у Јањини дочекао је Диодока и војску с најодушевљенијим усклицима. Осим здравих војника, заробљено је 6000 болесних и рањених војника.

Како је извршена предаја

Атина, 25. фебруара. — Јавља се из Јањине, да је Диадок примио Есад пашу и његова брата команданта, који су изјавили своје дивљење насрам храбрости грчке војске. Диадок је посјетио гроб Али паше. Трупе грчке заузеле су Парамитију; заузеле Маргарита очекује се ускоро. О предаји Бизани саопштавају се шљедечи податци: Кад је у четвртак у јутро настављена паљба пријавио се један турски парламентар и предао грчком пуковнику писмо пуковника Фуад беја, команданта Бизани, којим исти извјештава, да је добио наредбу да сепреда. Од-

Управо кад ујосмо међу прве брежуљке закуја испад нас неки потмули глас као грмљавина и у исто вријеме видјела се свијетлост као да сијена. Само неколико пута понови се та појава, коју су неки, у облачном времену заиста држали за грмљавину, кад с пуном јеком одлеже прасак топовски са Широког Виса, под којим се ми налазисмо. Било је јасно да су и оно прије били топови из другог одреда и да је капонада отпочела. Нешто и од умора а нешто под неосјетним угњетом тог започетка застадосмо на одмор и посједамо при једној страни. Над нама, док је истом зора почела да пробија, све више тутњела је грмљавина топова. С десне стране у дубини чу се с Брдице србијанска капонада која се распознавала познатом убрзаном артиљеријском наљбом. Братске србијанске чете похрлиле су и овамо у помоћ. Свак је вјеровао да пред том војском све пада; јуче су заузели Бушати.

Момента је био заиста свечан и велик. «Послије толико вјекова «во нас опет гдје сви заједно пролијевамо крв у исте шанце!» завика један између нас, па настави окрећујући се према официру наше чете: «Господине Лако, само за овај час нек је присто све дуго чекање!»

Пуг нас је водио даље уза стране Широке Горе. Овај стрменити вис и виши је и и омчигији него сам Тарабош, и макар да смо већим дијелом ишли топовским путем

ПОДЛИСТАК

Добровољци под Тарабошем

— Из биљежака једног учесника —

Ником није отегнуто примирје било тако досадно као нама. Већи дио наших људи био је дошао из Америке и прихватио тек на почетку примирја. Проводио је дакле недељу за недељом и не видјети рата, а ни најмање изгледа није имао да ће му већ бити прилика да опали пушку. Ко није био у мочарној скадарској околини, у времену бескрајних киша гдје се види само неколико метра око себе и гдје се гази до сред ноге, тај не зна како је досадно у једном арбанаском селу овдје. Особито у оваквим приликама очекивања а особито за немирне елементе што су се у наш баталјон скупили са свих страна. Новинске вијести, ишчекиване с почетка жудно, дезавуисале су једна другу, па постале беспредметне и омрале. Сви су дани постали савршено једнаки, помијешали се, изгубио се рачун о њима, о датуму, о недељама. То би се с времена на вријеме заједнички израчунавало на редовним сједницама по нашим камарама. Сви озбиљни разговори свршавали су се овим рачуном дана и датума, а из овог рачунања опет излазила је сваки пут невјесност, мучна, гадна и досадна. С времена на вријеме одвајао се по који између

мах затим свуда су биле истакнуте бијеле заставе и огањ прекинут. Фуад беј је хтио да преда свој мач грчком поручику, што је овај одбио.

Још 23.000 заробљено

Атина, 25. фебруара. — На сјеверу Јањине коњица грчка је заробила 23.000 разбјежаних војника.

Енглеска и рат на Балкану

Изјаве у енглеском парламенту

Атина, 26. фебруара. — Краљ је посланицом отворио парламент. Напомињући преговоре, краљ жали што рат још траје. Велесиле желе да се рат што је прије могуће доврши. Краљ се нада да ће управљање између велесила повољно упливисати на убрзање свршетка рата. Приликом расправљања о краљевој посланици, Асквит је изјавио, да је конференција амбасадора утврдила споразум о Јадранском Приморју и изласку економском Србије. Друго је тешко питање разграничење будуће аутономне Арбаније. Велесиле усвајају аутономну Арбанију, а што се тиче њених сјеверних, источних и јужних граница, то у томе треба доћи до споразума односно двије тачке које нијесу нимало виталне. Очекујемо одговор савезника односно посредовања и надамо се да ће савезници пристати. Влада бугарска и румуњска сложиће се у погледу посредовања.

Опет промјене у Турској

Смјена генералисима и шефа генералштаба
Цариград, 24. фебруара. — Тврди се, да је генералисим Изет паша, као и шеф генералног штаба Хади паша смењен; замјеник Изет паше није још именован.

Разне вијести

Усакнута глава "енглеског краља"

Лондон, 23. фебруара. — Краљ је примио Хаки пашу.

Пенсионисани

Биоград, 24. фебруара. — Званичне новине доносе указ којим се пуковници Пауновић и Булић из арбанског одреда стављају у пензију.

Бјегство сина Ташин паше

Солун, 25. фебруара. — Син Ташин паше, официр заробљеник, покушао је да утече, али је био ухваћен на једном параброду.

Јовановић у Биограду

Биоград, 25. фебруара. — Посланик српски из Беча приспио је

и дуго конферисао са Пашићем, иза чега га је Краљ примио.

Чека се на Србију

Софија, 26. фебруара. — Бугарска влада чека саопштење Србије односно услова савезника у погледу посредовања велесила.

Наредба војног заповједника

Цариград, 26. фебруара. — Војни заповједник у Цариграду издао је наредбу којом се вели: Пошто је влада узела на себе сву одговорност пред народом, то је одлучена да се тврдо послужи свима могућностима ради управљања спољне и унутрашње политике.

Мисија Јовановићева

Биоград, 26. фебруара. — Из сигурног извора се тврди, да српски посланик у Бечу Јовановић није овамо дошао ни у каквој специјалној мисији.

Спор Бугарске и Румуније

Меморандум бугарске владе

Софија, 23. фебруара. — Влада је предала представницима велесила меморандум односно спора румуњско-бугарског. Што се тиче одговора савезника у погледу посредовања велесила за склапање мира са Турском, одговор се неће моћи дати прије три четири дана.

Трећи позив у Бугарској

Не дају обвезницима одсуства

Софија, 24. фебруара. — Министар војни је изјавио да се трећи позив не може на неко вријеме пуштити кући због пољских радова, с обзиром на ратно стање.

Аутономија Арбаније

За Валону и околину

Рим, 23. фебруара. — „Стефани“ јавља из Лондона, да се ушљед предаје меморандума арбанског, осјетила потреба да се учине кораци код грчке владе како би се Валона и околина снабдјеле храном.

Суверен нове државе

Беч, 24. фебруара. — Односно гласова да је дук Монпансије одређен од стране неких велесила за арбанаски пријесто и да већ намјерава да се искрца у Валону, „Н. Винер Абендблат“ сазнаје из поузданог мјеста, да се у Бечу и Риму још не баве питањем о постављању суверена у Арбанију, те су стога ти гласови неосновани.

Демобилизација и Арбанија

Беч, 25. фебруара. — Новине констатују, да се питање демоби-

лизације Аустро-Угарске и Русије тиче само тих држава, а питање о разграничењу Арбаније спада у надлежност конференције амбасадора.

лизације Аустро-Угарске и Русије тиче само тих држава, а питање о разграничењу Арбаније спада у надлежност конференције амбасадора.

Мир на Балкану

Изјава Сан Ђулијана

Рим, 24. фебруара. — Расправљајући буџет министарства спољних послова у сенату, Сан Ђулијано је изјавио, да велесиле чине све што могу да се пожури с миром на Балкану и да се утврди европски мир. Равнотежа на Јадрану осигурана је лојалном примјеном међусобних споразума између Италије и Аустрије. Држи, да је формула: Балкан Балканцима, најподеснија као и принцип националитета. Та формула, у њеној практичној примјени на лицу мјеста наилази на тешкоће, али се има увјерење да ће се оне савладати захваљујући духу помирљивости. Све велесиле желе одржање статус кво-а на Средиземном Мору. Односи француско-италијански су пријатељски.

Јубилеј куће Романова

Петроград, 24. фебруара. — Цар је примио у Зимњем Дворцу изасланства власти и народа. Један изасланик поздравио је цара говором, који се свршава овако: „Вјерујте, Господару, да ћемо дати наше животе за вас; на ваш први позив дићемо се као непробојни зид, жртвоваћемо наше животе за ваш драгоцјени живот, ваше породице и славу наше отаџбине. Владате на славу нам и на страх непријатељу, Царе Православни.“ Цар је пришао говорнику и пољубио усред неописивих узвика хура и свирањем химне.

Петроград, 25. фебруара. — Јубиларне свечаности завршене су великим банкетом у Зимњем Двору на коме је било 1000 лица. На банкету су присуствовали цар и царице, великодостојници. Чланови монархијских организација на броју 1320 одржавали су ред.

Арбанаски конгрес у Трсту

Арбанаски конгрес, који је одржан у почетку марта по новом у Трсту, испунио је „славно“ свој задатак и развишао се с лијепим жељама. Његови инспиратори могу бити задовољни у голико, што су успјели да саставе једну фалангу, која би систематски показала свијету да су арбанаске тежње, односно оне њихових протектора, о стварању замишљене велике Арбаније, оправдане. Модерни Ар-

«Е, ево вас у бој, који сте толико желили» каже официр доброћудно једном војнику. «Него, нека, — одговара овај — сад не жалим што сам прешао оцап.»

Ми смо се, наступајући непријед, у исто вријеме прицињали уз брдо. Излази смо да држимо везу с батаљоном средње колоне који је наступао самим врхом гребена.

Пошто је непријатељска ватра већ била доста јака, то и ми отворисмо плитунску паљбу. На одстојању од којих 800 корака од непријатеља, извуче наш капетан, а за њим и оба получетна официра, сабљу и ми чусмо јасну команду: Јединачна паљба! Напријед у скоковима! Ово бјеше најљепши моменат у нашој борби. Видјели смо се већ у сред правог боја. Један је већ био раван. Одушевљење одскочи. Сва се пажња окрену напријед на косу с које је непријатељ паљив. Руке сгаскоше пушку грчевито. Један између нас не може да не да израза том оштем одушевљењу и викну официру лако: Не «бих дао овај час, гдје те видим с неуканом сабљом пред нама, за то цијело село које падамо.»

Као зечеви, једва примјетно, прискакивала смо страном један за другим, од камена до камена. Око нас све је грчило. Борба се била одавно отворила на свим линијама. Особито преко баата паљба је била страховита, пушчана, митраљешка, топовска. Цијело поље било је у дјуму, а особито цијели пиз-

банаси, и ако већином они с коца и коплица, били су заступљени на конгресу у прилично броју, па чак није изостао ни чувени „херој“ Теренцио Тоћи, који је имао смјелости да за вријеме манисорског устанка прогласи независност Арбаније — на папиру. Колико су учесници конгреса, у свом конгломерату, имали чистих патриотских осјећаја, видјело се најбоље по сценама које су се одиграле на истом, што није морало годити онима који су му дали свој благослов.

И сам гршћански „Piccolo“, који му је био наклоњен и који је опширно и симпатично обављивао рад конгреса, забиљежио је на дуго инциденте којима је дан његова закључка, као што рече, био богат. По њему дакле и доносимо у изводу неке од тих инцидента. У предпдневној сједници трећег и пошљедњег дана конгреса узео је први ријеч изасланик самозване валонске владе Христос Меси, (валда Хил Моси?) који је доио поздрав привремене владе Исмаил Кемал беја. Он је говорио на дуго и широко, уз одобравање, завршив говор са иронијом, јер кад га је неко запитао што се ради у Валони, одговорио је: једе се и пије. Послије њега узео је ријеч делегат талијанско-арбанаски, проф Киноги, који је на талијанском језику описао све пагње Арбанаса за пошљедњих педесет година, хвалећи њихов херојизам (!) који се данас манифестује у отијору Скадра и Јањине, и истакав потребу једне слободне Арбаније, састављене од четири „вилајета“. За њим је говорио делегат Луиђи Јаковић—Мертури, који велича Аустрију једину искрену пријатељицу Арбанаса; једину која је за њих држала осушен прах и наоштрила сабље, те кличе цару Фрању Јосифу, аустријској влади, краљу румуњском и тројном савезу.

На директни приговор проф. Широ, председник жали да је говорник у свом узбуђењу заборавио поменути и краља талијанскога, коме Арбанаси дугују исто тако признање, те се један топли живио разлијеже у сали конгреса.

А сад долази оно што је најважније, односно почетак инцидента. Узима ријеч у горњем погледу познати Теренцио Тоћи, поздрављен бурним плескањем. Говори талијански, јер је — каже — језик свакоме познат и што га штампа може слиједити. Војник сам — рече — и с тога овдје хоћу такођер да се држим дисциплине, али дозволите ми да отворено кажем моје мишљење. Овдје се говоримо много, много се плеска рукама, међутим требало би узети оружје у руке и положити овдје свечану заклетву: „Ајдемо у Арбанију побиједити или умријети!“ (Па нека још ко каже да није прави херој. Прим. прев.) А сад — наставља он — један гршћански лист, који је потпомагао арбанаску ствар, „L' Indipendente“, објавио је да је овај конгрес потекао и да се креће према тежњама Аустрије. Морам држати да је био слабо објавијештен; у сваком случају добро је да са овог конгреса буде учињен, ма и учтиво, један протест који ће потврдити да Арбанаси нијесу ни у служби Аустрије, ни Италије, већ само у служби Арбаније. (Плескање.) Говорник, који се загрлиана у говору, позива Арбанасе да се припреме за стварну акцију, а не може се уздржати да не жажи, што се он не налази, као што је то очекивао, на ред-

бардањолских главица био је посађен бијелом шумом шрапнелских дјмова. То већ није пуцало. Пушке су се у даљини чуле као какво гласно и дуго пуцање кукуруза који се пржи, а тешки оцадени топови чули су се само као промјучко дубоко рикање. Сви ми млади људи налазили смо се сад овдје први пут у једној великој битци у европском смислу те ријечи.

Наше наступање вршило се за цијело ово вријеме готово без и једне гласне ријечи. Али није тако било око нас. Црногорци, који још у много чему немају особине модерне војске, имају обичај да наступају с гласном виком. И наредбе се врше дозивањем. Али на да све чује се сваки час дозивање војника, обично непотребно. Свак сваког соколи. И док сам тако свуда око себе видио погрене фигуре сивих војника како промичу косама тарабошким као какве опасне звијери и све више, као какав смртоносни обруч, стјешњавају непријатеља и док се под нашим погама котрљало оштро камење на омчитим странама; ја сам у тој средини пуној дима и тугњава осјетио још једном биће нашег младог народа; он се сав у цијелим онако пење, увија се и провлачи као звијер кроз непријатељске жице, побијеђује и људе и природу.

(Свршиће се)

пењање је било прилично напорно. Ко год види оне путеве који су прављени у мразне ноћи под непријатељском ватром и којима су извучени оцадени топови мора се увјерити да ријетко ко у свијету промашује Црногорце у савлађивању оваких тешкоћа. Они су као од камена.

На један пут док се верасмо једном пуцањом чу се мала забуна у једној нашој малој групици. Један мали талијанац, једини од својих земљака који је још остао међу нама, био се спотакнуо и отискао низ једну пјесковиту провалу. На наше дозивање чу се одоздо из дубине којих двадесет метара његов глас који је клечао. Нијесмо имали духа копопа на се неколико друга држећи све је дан другог за пушку спустише опрезно до њега и извучоше га. Био се срећом само угрвао, пошто није било камења. —

Тек што стигосмо у Бобоге, нова наредба. Имамо се одмах кренути даље у Зогање, јер смо додијелили љевокрилној колони која је имала да наступа горњом страном тарабошког ланца. Тошовска паљба све се више развијала а уз бдро свуда видјели смо како припуцавају батаљони. С врха ланца поглед је печаластивен. Из нас бљеска се велико море под првим сунчаним зрацима. Познајемо ушће Бојаце гдје смо држали стражу и главније око Дуарсе гдје смо били бој наступајући према Медову и Љешу. А пред нама, као велико свијетло огледало, скадарско блато.

ном националном арбанаском конгресу, већ на једном међународном, на коме су узели ријеч Ниемци, Мађари и други.

Скупштина је узбуђена: председник прекида Тоћи-а, одузима му ријеч, али он ипак наставља даље тако, да у заносу изјављује да се је на кривом путу, што су се увјерили и они који су ван конгреса, те инсистира да се даде отворено и потпуно објашњење у погледу чланка листа „L'Indipendente“, у коме стоји о неким 50 000 круна стављеним на расположење организаторима од стране аустриске владе. — Ниједан прави Арбанас не може поднијети сличне сумње. —

Док настаје комешане у скупштини, дотле се председник узалуд труди да ућутка Тоћи-а који након по савјету неких пријатеља талијанско-арбанаских прекида говор, напуштајући салу, гдје — рече — један поштен Арбанас не може а да не буде огорчен.

Усред опште забуне, председник Фаик бег живо жали за инцидентом, који за собом оставља низ дугих и непрекидних комената. Мало доцније — у подне, сједница се одлаже за послје подне.

Поподневна сједница — која је пошљедња почиње у три сата. Иза кратке изјаве проф. Ирриана, који тражи да објасни инцидент са Тоћи-ем и хоће да избрише тешки утисак истог, делегат Ат Ван Ноли, наводећи чланак листа „L'Indipendente“, истиче жељу да припреми одбор конгреса даде тражено објашњење. Председник тога одбора, С. Цурани, који је са разних страна непрестано позивао да одбије оптужбе, а нарочито да даде објашњење односно финансијске потпоре, изјављује укратко на арбанаском језику да је протачка измишљотина да Аустрија, „држава која располаже са најбољом финансијском организацијом у Европи, баца 50.000 за један арбанаски конгрес“. Пошто је, пак, недостајало новаца, он се обратио једној високој политичкој личности у Бечу, штељиво са једним министром и од ове је добио скромну своту од 1000 круна. (Јадне ли интелигенције арбанаске!) Од те своте учињен је трошак за позиве, онај за банкет једном пријатељу (?); остале 600 круна предвиђене су за телеграфске трошкове, 100 за најам сале, а остатак за опроштајни банкет. Гласови на то: И то све са самих 1000 круна? Али Цурани не рече друго, а председник одмах даде ријеч говорнику који је на ред.

Представници штампе, који су чули изјаву Цурани-а на арбанаском језику, не могавши разумјети је, затражили су преко представника листа „Rissole“, да им као за све друге ситуације, буде и за такве важне изјаве дато саопштење на талијанском или француском језику, што је председништво одлучно одбило, с претпоставком да се ствар искључиво тиче организатора. Његова су мишљења и многи учесници конгреса, који не разумију значај саме ствари, и тек тада се председник одлучује да учини превод Цураневих ријечи кад новинари запријетише да ће саопштити новинама које заступају, да председништво, с погледом на оптужбу подигнуту против организатора да су имали на расположењу новац од владе, није хтјело да им даде тражена објашњења. Но ипак новинари нијесу били задовољни кратким изводом Цураневе изјаве.

Послије су говорили представници Румуна и Куцо Влаха, те је за тим прочитан меморандум који се има унети амбасадорима у Лондону. Пошто се у истом изражава бојазан, да би европски принц, коме буде повјерена што могуће ријеч, племенита мисија о препоробају Арбаније, могао наћи у њеним границама само рушевине и т. д., тај пасус је изазвао неке протесте у погледу тога, што се помиње европски принц, јер је из програма била избачена она тачка која се односила на питање о форми арбанаске владе. Тако су неки питали како данас изгледа на површину тај европски принц, о коме се до сад није говорило. На то председник чита: Зар сте хтјели можда да Арбанију једног принца из Занзибара или Мадагаскара?

Кад је био исцрпљен дневни ред, а прије него што је председник закључио конгрес, настала је жива расправа између делегата румунских, оних порумунских и Арбанаса, о дјелу који ће имати порумунски елементи у административној организацији нове арбанаске државе. Настају разлике у гледиштима, што се на крају свршава овацијом и једногласном вјерношћу арбанаској застави и Арбанији.

На крају, а по закључењу конгреса, појавио се и чет нови инцидент између председништва и новинара. Ови су поновно протестовали за малу пажњу према њима. Пошто је исцрпљен био дневни ред, инжињер Хеслер приступио је председничком столу, са неком охолошћу,

да препише текст меморандума, док су новинари, међу којима је било нарочитих изасланика од неколико великих страних листа, са нестрпљењем очекивали да исти меморандум могу телеграфски отпремити на разне стране Европе. И ма колико да су ради тога протестовали, председништво није водило о томе бриге, те је изасланик једног великог париског листа узвикнуо: Изгледа да је на овом конгресу све монопол генералног штаба аустриског!

Четврт сата доцније, сви новинари без разлике, хтјели су да напусте салу у знак протеста. Извињења председника и неодложно уручење текста меморандума, умирило их је.

Председник је захвалио учесницима на њиховом држању и дисциплини (баш лијепо!), захвалио је штампи, жалећи поново о ономе што се десило; узносио је Италију, Аустрију и Њемачку и предложио да се закључи конгрес интонирањем у хору царске химне. Изгледа да нијесу сви присутни Арбанаси били споразумни са тим предлогом, јер се само два три гласа придружише оном председничком, те је ствар сама од себе пала.

Ето, то је дакле у главном слика тог чувеног арбанаског конгреса, са којим ни чистокрвни Арбанаси нијесу много задовољни. Ту се видјело и опет колико имају националне свијести, јер се ни та комедија није могла без бруке свршити, и ако им је сигурно препоручљиво да буду на своме мјесту. А како ли ће пак бити у ново-основаној Арбанији!

Доста је судити по учесницима Цурани-у, Хил Моси-у, Иванја и подобним, какви су то људи, и ко их плаћа, што се на конгресу међу самим њима јасно очитовало. Они су ту показали своју ратоборност, а за вријеме малосрског устанка забили су се били у мишје руше, па би сад хтјели да сједну на готово, у славу творца велике Арбаније. Но то ће само остати и даље лијепе жеље. Одговор на успостављање велике Арбаније, слиједио је трећи дан по закључку конгреса падом Јањине, те ће му потврда бити пад Скадра... А да иронија буде већа, приликом манифестације пред оvd грчким посланством на вјестии о паду Јањине, учествовали су у истој и сами Арбанаси овдје настани. И тако се може рећи: La commedia è finita. — Комедија је свршена, те сад остаје на позванијема да донесу о њој рецензију.

Дневник

Отпутовали. Њено Величанство Краљица отпутовала је на Ријеку. Њихово Краљ. Височанство Књаз Пашљедник и Његово Краљ. Височанство Књаз Петар отпутовали су јуче на Груемир. Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко отпутовао је јуче за Бар, одакле је продужио пут морем до ушћа Бојане и онда Бојаном за Мурићане.

Прокламација грчког престолонашљедника. Посланство Краљевине Грчке на Цетињу добило је шљеду денешу: Престолонашљедник је упутио шљеду прокламацију војсци: „Официри, подофицири и војници! Заузећем јањинске тврђаве придаје се још једна сјајна победа вашим славним успјесима. Пошто сте прелетјели цијелу Македонију, сатрвши у њој двије непријатељске армије, ви сте крунисали ваше успјехе освајањем једне тврђаве која се рачунала неосвојимом. Жртве и лишења које сте поднијели с таквим прегорјевањем равни су вашој храбрости. Ви сте придали македонским трофејима више од сто тонова, једну непријатељску армију заробљену са њеним ђенералима, штабовима, заставама, оружјем, муницијом сваке врсте; све је то у вашим рукама. Ваше су се заставе покриле нов м славом. Цио се народ диви вашем новом успјеху и ја се вјерујем да сте заповиједајте таквом војском. Изражум вам моје задовољство. — Константинопол.“

Отпутовао. Г. др Ф. Перван, љекар из Сплјета, отпутовао је јуче са Цетиња, пошто је пробавио неко вријеме као добровољни љекар, лечећи наше ранјенике. Г. др Перван је и међу ранјеницима и ипаче оставио лијепе успомене и својом сиремом и својим опхођењем. Нарочито заслужују највеће његова топлина и симпатична писма, која су излазила за ово вријеме у „Slobodi“, а од којих смо и ми нека преијели. Желјмо му срећан повратак у Сплјет, увјерени, да је собом поново из наше средине овако исто лијепе успомене као што их је међу нама оставио.

Предавање у Бечу о Скадру. Уредник Алфред Лангер држао је предавање у Бечу о црногорско-турском рату, које је допуно приказом слика на кинематографу. Лангер се хвали, да је у Црној Гори врло лијепо био примљен. Кад је стигао у Подгорицу, Црногорци су већ

били заузели Тузи. Начелник му је нашао стан у Подгорици, која је сва горела од ратне грознице. Хвали генерале Вукотића и Мартиновића као извршене вјесковје. Код Скадра су Турци били успјели, да потисну Црногорце и да отворе себи пут у Миридиге, а помагала им је и непогода времена, због којега су Кири, Бјана, Дрим и Скадарско Језеро поплавили околину. Црногорци су војници били до прсију у води и блату, али никада нијесу малаксали. Скадар је модерно утврђен, а Турци имају сву потребну опрему. Врло је лијепо описао и прву битку код Бардањола. Изнио је, како су Турци и Арнаути преварили Црногорце, као да хоће да се предаду, па их послје нанашу. Ту је било 580 рањених и мртвих Црногораца. Краљ Никола рекао му је: „Видите. Већ нас је тријуга Турци на тај начин преварио. Је ли то часан рат? Је ли то часна борба? Али ја сам ипак благ према непријатељу и забранио сваку свирепост. Изгубио сам у овом рату многе добре синове, али Бог ће их осветити и наше оружје благословити!“

Хрвати против арбанаских захтјева. Поводом тим, што су неки Арнаути, скупљени с брда с дола, држали конгрес у Трсту, већ сљетска „Слобода“ нише, како су Арбанаси некултурни, дивљаци, злочинци, па им Беч ипак дозвољава, да у име неке културе и цивилизације протестују и траже слободу и независност Арбаније, и то у Трсту. У словенском Трсту — нише „Слобода“ — у граду оне земље, онога народа, који не може ни да протестује против данашњег неустаног стања у Хрватској; у граду онога народа, којему се раслуштају општине Сљета и Шибеника само за то, што тај народ изриче своју радост и симпатије на победама своје браће „Слобода“ пита: „Шта би било сутра, када би српско-хрватски народ, као одговор арнаутском конгресу у Трсту, сазвао исто тако у Трсту конгрес, да тражи на темељу географских и историских права српско-хрватскога народа, да се српски Драч, Љеш, Скадар, Добра и Ђовица припоји Србији, у сврху њезиног економског и политичког развитака?“

Енглескиња за Србе. Леди Лејла Пеџет, супруга енглеског посланика у Биограду, послала је из Лондона лијепе поклоне за српске рањенике на српском Приморју. Њо, је из Драча послан овај телеграм захвалности:

„Власт, становништво, рањеници и болесници у Драчу и Љешу, толико захваљују на пошљци 42 сандука болничког прибора, хране и осталих потреба за наше бојнике, које сте оми добри пријатељи у Лондону и послали нам. Тај племенити гост ваи и свих приложника остаје незаборавим на српском Приморју. У знак захвалности названа је највећа и најбоље уређена болница у Драчу именом племените филантровице, пријатељице српског народа, Леди Лејле Пеџет. — Потписи: Митр војни др. Јаков, командант пуковник Бушчић, окружни начелник др. Бурашковић, шеф војног санитета др С. Петровић, председник срп. арбан. Црвеног Крста Б. Ж. Говчевић и болничарка Делфа Ив. Иванићка.“

Арбанаси против аутономне Арбаније. Из Драча је стигао овај брзојавни извештај: Народ из два највећа среза у округу драчки послао је 15. фебруара конференцији амбасадора у Лондону телеграм, у коме протестује против аутономије за Арбанију. У истом смислу послао је истог дана телеграм и народ из

села, која се налазе у околини Кростаре арбанаске престонице. Исте такве телеграме послали су још раније конференцији амбасадора у Лондону становници муслиманске, католичке и православне вјере из вароши Драча, Тирине, Кавале, Елбасана и њихових околнина.

Бечки дописници. Листови доносе: Црногорске власти су још на почетку рата протјерале из Црне Горе „рационалне“ дописника „Нове Слободне Пресе“, барона Бишлер Кригелштајна, што је фабрицирао лажне и злонамерне вјести са црногорског бојишта. Барон Бишлер Кригелштајн наставио је свој занат у Котору. О томе бечком дописнику пише „Словенски Народ“: „Барон Бишлер Кригелштајн, то је онај поштењак, о коме смо у своје доба јавили, да је у августу прошле године, за вријеме арбанаског устанка, добре четири недеље становао и хранио се у Скопљу у хотелу „Дела Либерта“, а послје тога без трага ишчезнуо, не оставивши свој дуг за стан и храну хотелјеру Сими Гарми. То је тај барон, који је у Скопљу фотографисао једну кућу уништено од пожара, код које је постаовио неколико најмљених Арбанаса, па у приказао као кулу Исе Бољетинца, разрушену 1909. године. То је тај Бишлер-Кригелштајн, који је њемачке илустроване листове насамарио сликом неког српског сељака, као да је то слика арнаутског првака Исе Бољетинца. Дописник „Нове Сл. Пресе“ у Котору је дакле такав поштењак, да заслужује потпуно вјеру у његове вјести о црногорским поразима код Скадра.“

Нова књига о арбанаском питању. Бивши министар председник у Србије др. Владан Ђорђевић, написао је на њемачком језику књигу о арбанаском питању под насловом „Die Albanesen und die Grossmächte“. Књига је изишла у Лајпцигу као издање С. Херцела (S. Herzl in Leipzig) др. Владан Ђорђевић је врло лијепо приказао историју Арбанаса и доказао, да они нијесу никада били народ нити имали своје државе. Из књига пак које су писали аустриски путници по Арбанији, изнио је мишљења која доказују, да су Арбанаси дивљан народ и неспособни за државни живот. Приказујући држање великих сила у том питању долази до закључка, да се за арбанаске интересе најрешље заузимају бечке гезуите, кад помисле, да би католички Арбанаси могли потпасти под управу „шизматичке“ Србије и Црне Горе, а сипјевају и о томе, да аустриска војска постави католички крст на цркви св. Софије у Цариграду. Књига је написана тако занимљиво, да је човек не може оставити док све не прочита.

ОГЛАСИ

П. н. бр. 1. 13. 50

ЈЕДИНСТВЕНА И У ОВОЈ СТРУЦИ НА ДАЛЕКО ПРИЗНАТА
ТРГОВИНА СВИХ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ
НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ у својој кући
дунавска улица бр. 10.

У Српству највећа трговина и радионица за српске прав. цркве, наиме: одежда, неба, литија, барјака, плаштаница, крстова, кадионица, кивота, кандила, престољеница, полилеја (воке шветил), целиваћа на лиму, икона на слатну и на артану и т. д. Израђујем барјаке, заставе за свака друштва, од наједноставнијих до најскуподценијих, везене са платом и свилом. Признају радионицу као наусавршену, иконостаса, Христових гробова, певница и т. д. добра радионица свештеничких хаљина и велико избор шешира, камилавки и појаса. Све радионице и трговина налазе се у сватворној кући а сваку наруџбину извршујем тачно и брзо под својим личним надзором. — Велики и богато илустровани ценовник шаљем на захтјев бадава.

Адреса за изјављиве:

Никола Ивковић, Нови Сад (Ujvidék)
Europe Hongrie бр. 29. ил. 29.30